

Gaál Endre | áttörések
Endre **Gaál** | breaking through

2006

H-1135 Budapest, Szent László u. 10.
Tel./Fax: +36 1 226 1928
Mobil: +36 20 938 1014
e.gaal@freemail.hu
www.endregaal.hu

Kiadó: Művészetek Kincsháza
Grafika: Pikler Éva
Fotó: Téglásy Zsuzsa, Gaál Endre
Nyomdai kivitelezés: Doba Kft.
ISBN-10: 963-87421-0-0
ISBN-13: 978-963-87421-0-0
2006

A kiállítás és a kiadvány támogatója:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Gaál Endre | áttörések
Endre **Gaál** | breaking through

Gaál Endre új művei installációs munkásságának tükrében
Szombathy Bálint

Endre Gaál's new works reflected in his installational oeuvre
Bálint **Szombathy**

VASZARY GALLERY, KAPOSVÁR
7 SEPTEMBER – 14 OCTOBER 2006

VASZARY KÉPTÁR, KAPOSVÁR
2006. SZEPTEMBER 7 – OKTÓBER 14.

Gaál Endre művészetéről nem lehet úgy értekezni, hogy ne néznénk meg akár csak nagy vonalakban is egyfelől a kortárs magyar üvegművészet, másfelől az installációs művészet külön-külön is terebélyes ága-bogát, keresve az érintkezési pontokat. Részben azt láthatjuk, hogy az üvegművészet a maga belterjes esztétikai közegében csak ritkán vállalkozik a műfaji keretek áttörésére, olyan nagyobb elképzelések realizálására, amelyek méreteinél fogva az emberközeli, meghittebb mikro-terekből kitörni igyekeznének az építészeti tér fajsúlyosabb – zárt vagy nyílt – kiterjedéseibe, ahol anyagiségükben eleve ütközni lennének kénytelenek más matériákkal, más műfajok és technológiák jelenvalóságaival, vagy akár fogalmi, konceptuális szemlélődésre szánnák magukat.

A kispasztikaként vagy sorozatdizájként funkcionáló üvegtárgyak ugyan imitt-amott már felszabadultak a díszítőművészet piacának stilisztikai befolyása, illetve az

One cannot discuss the artistic oeuvre of Endre Gaál without at least surveying the ramifying ins and outs of contemporary Hungarian glass art, on the one hand, and on the other installation art, separately, searching for points of convergence. In part, we can see that glass art only rarely endeavours to break through the boundaries of its art form within its own intensive aesthetic milieu, to realise greater ideas, which, already in terms of their dimensions, attempt to break out from the more intimate, familiar microcosms on a more human scale, and into denser expansions – be they open or closed – of the architectural space, where from the outset they would be compelled in their materiality to confront the presence of other substances, other forms and other techniques, or to devote themselves to conceptual contemplation.

Although glass articles functioning as small sculptural objects or design series have here and there been

iparosi szemlélet avított hatása alól, ám zömében még mindig a vásárlóközönség igényeihez igazodnak, nem tudva vagy akarva átlépni az autochton értékeket felmutató művészeti közegbe, amelyben az alkotó belső törekvésein túl nem érvényesülnek külső elvárások, vagy ha igen, akkor nem döntő mértékben. Ha ennek az okát vizsgál-nánk, akkor bizonyára nagyon mély-re kellene ásunk, egészen addig, hogy milyenek a művészettel – és azon belül az alkalmazott műfajokkal – szemben támasztott társadalmi elvárások, például milyen mértékben hajlandó integrálni a hazai belsőépítészeti az iparművészeti kapacitásokat, stb.

A magyar üvegművészet* című összefoglaló kötet képanyagában Gaálon kívül mindössze két olyan alkotót találunk – Buczkó Györgyöt és László Kyrát –, akiknek reprodukált művei a külső építészeti tér kontextusában, annak szerves részeként helyezkednek el, ezen a

liberated from the stylistic influence of the decorative art market and the worn-out effect of the artisanal approach, nevertheless, the majority still conform to the demands and desires of their clientele, unable – or unwilling – to transcend to the artistic milieu manifesting autochthonous values, in which the artist – beyond his/her inner ambitions – cannot achieve external expectations, or in any case, not in conclusive measure. If we were to examine the cause for this, we would most certainly have to delve very deep, as far as the social expectations confronting art – and within that, confronting the art forms employed, e.g., to what extent Hungarian interior design is willing to integrate applied art capacities, etc. In the images included in the volume entitled, *A magyar üvegművészet (Hungarian Glass Art)**, in addition to Gaál, we find only two artists – György Buczkó and Kyra László, whose reproduced works are positioned within the context of the

téren azonban jóval több eredmény
fűződik Lugossy Mária nevéhez,
még ha a kötetben kisplasztikával
van is jelen.

Ha másik oldaláról közelítjük meg a
dolgot, vagyis azt nézzük, hogy a
természeténél fogva is szertelenebb,
kánonok rombolására hajlamosabb és
az anyaghasználatban nem válogató
installációs művészet mekkora mér-
tékben ismerte fel az üvegben rejlő
lehetőségeket, úgy megint csak arra a
megállapításra jutunk, hogy itt sem
történt igazi áttörés. Az üveg
valahogy nem tudott beépülni abba
az anyaghasználati gyakorlatba,
amelynek alapját legtöbbször a fa, a
fém, a kő vagy a műanyagok széles
választéka adja – üveggel komolyab-
ban csak Lovas Ilona kísérletezett
installációiban. Ennek fő okát abban
látom, hogy az installáció műfaját
kultiváló képzőművészek technikai
felkészültsége nincs azon a szinten,
hogy érdemileg hozzá tudnának nyúl-
ni a specifikus szakmai megközelítést
feltételező üveghez, míg – másrészt –

exterior architectural space, as an
integral part of it; in this sphere,
however, many more examples are
associated with the name of Mária
Lugossy, though in this volume she is
only represented by small sculptures.

If we approach this from the other
side, i.e., we consider the extent to
which installation art, which by virtue
of its nature is more unconstrained,
more inclined to the undermining of
canons, and not selective in its use of
materials, has recognised the
possibilities implicit in glass, we may
again only arrive at the same
conclusion: there has been no true
breakthrough here either. For some
reason, glass has not succeeded in
infiltrating the practice among the
materials employed, with wood,
metal, stone or a wide selection of
plastics providing the majority – it is
only Ilona Lovas who has expe-
rimented more seriously with glass in
her installations. I see the primary
reason for this in that the fine artists
who cultivate the genre of installa-

az üvegformálást tanult alkotók a már fentebb taglalt okok miatt idegenkednek a nagyobb térkiterjedésű kísérletektől. Létezik tehát egy nagyon is valóságos fal – akár a gondolkodásban, akár a gyakorlatban –, aminek az áttörése csak nagyon keveseknek sikerült. Mindezt azért kellett előre bocsátanom, mert az atipikus – ilyképpen útmutató – példa éppen Gaál Endre művészetében mutatkozik meg legkifejezettebben.

Természetesen Gaál is megjárta a maga eszmélésének útját, átérezte az iparművészeti és a szépművészeti szemlélet közötti átjárás dualizmusának minden kihívását és kockázatát, annak ellentmondásait, átszenvedte azt a kissé skizofrén állapotot, amelyben egyidejűleg volt kénytelen szembesülni a belső és a külső elvárásokkal, a műfaji-technikai kihívásokkal, s nem utolsó sorban azzal a kritikai értékrenddel, amely munkálkodásának, útkeresésének során fokozatosan kristályosodott ki benne, és végül is az üvegművészet hagyo-

tion do not possess technical training on a level that would allow them to thoroughly provide the specific professional approach necessary for glass, while – on the other hand – artists who have been trained in glassblowing shy away from more expansive experiments due to the reasons I have already analysed above. There exists, then, a truly veritable wall – be it in thinking or in practice – which only very few have succeeded in breaking through. I must put all this forth to begin with because it is precisely in the artistic oeuvre of Endre Gaál that this atypical – and in this way, leading – example is manifest most pronouncedly.

Naturally, Gaál has also traversed the path of his own consciousness, aware of every challenge and risk of the dualism of the passage between the approaches of applied art and fine art, and of its contradictions, suffering that slightly schizophrenic condition in which he is simul-

mányos értelmezésének átértékeléséhez vezetett – ütköztetve a konvenciókat saját ars poeticájával. Mi, külső szemlélők, természetesen, soha sem tudhatjuk, hogy egy-egy nagy léptékű köztéri alkotás mögött miféle alkotói kompromisszumok, lemondások, sokszor tragédiák húzódnak, esetenként meddig terjed a megrendelő vagy a beruházó esztétikai illetékessége, ám tisztában vagyunk vele, hogy a menekvés ebből a meg hasonlottságból – lényegében a gyógyulás útja, a szerencsés kiút – kizárólag a szépművészetbe vezethet, hacsak az alkotó nem fogadja el végmegoldásként az amúgy egyáltalán nem lebecsülendő iparosi létformát.

Gaál Endre művészetében ezek a dilemmák kivételesen érzékletesen tapinthatóak ki, ami közvetetten jelzi művészetszemléletének tág feshatárát, nyitott szellemiségét és szerves természetét. Ő maga öt alapvető műfaj együttthatásaként fogalmazta meg művészeti polifóniáját, amelynek összetevője a kép, az installáció,

taneously compelled to confront internal and external expectations, challenges of form and technique, and last but not least, the critical value system which in the course of his work and investigations has gradually crystallised within it, ultimately leading to the reinterpretation of the traditional evaluation of glass art – in a collision of conventions and his own original ars poetica. We, outside observers, of course, can never know what kinds of creative compromises, sacrifices and often even tragedies are driven behind each large-scale public composition; in each case, the degree to which the aesthetic jurisdiction of the client or the investor extends; while it is clear to us that escape from this imbalance – essentially the path of healing, the fortunate egress – can exclusively lead to fine art, if the author does not accept as a last resort the artisanal mode of existence, which in itself is not at all to be dismissed lightly.

a szobor, a formatervezési és építészeti tárgy(együttes). Ezek az objektívációs formák hol egymagukban, hol pedig közösen, egymás határait áttörve, kapcsolódásokban, szimbiózisban jelennek meg. Gaálnál tehát az egyes műfajok túlmutatnak önmagukon, és átjárást nyitnak egymásik fogalmi, valamint nyelvi rendszerbe, a köztesség, az átmenetiség állapotát teremtve meg. Ilyképpen alkotói habitusa is meglehetősen összetett, nem határozható meg egyetlen terminus által: hol üveg-művész, hol szobrász, hol pedig belsőépítész vagy installációs művész, vagy pedig mindez egyidejűleg. „Az üveg külső-belső téri felhasználása ugyanolyan plasztikai gondolkodást kíván, mint egy szobor létrehozása” – jegyzi meg, arra utalva, hogy az anyagot – az üveget, a fát vagy a fémet – minden esetben médiumként alkalmazza.

In the art of Endre Gaál, these dilemmas are exceptionally perceptibly palpable, which indirectly indicates the wide span of his artistic approach, open spirituality and organic nature. He himself has formulated his artistic polyphony as the combined effect of five basic art forms, whose constituents are the image, the installation, the sculpture and the design and architectural object (ensemble). These objective forms appear at times on their own, and at times jointly, breaking through each other's borders, in their connections, in symbiosis. With Gaál, then, the individual forms indicate beyond themselves, opening up a passage onto another conceptual and idiomatic system, creating a state of intermedium, transition. In this way, his creative habitude is quite complex, not definable by a single term: he may be a glass artist, or a sculptor, at other times an interior architect or an installation artist, and he may be all of these simultaneously. "The employment of

többihez, attól eltekintve, hogy keletkezésük idejét nézve mennyire esnek távol egymástól. Ő maga is hangsúlyozza, hogy legújabb műveire felfűzhetők a korábbi évek munkái, jelen van a konstans folyamatosság és állandóság, az egészséges biológiai szukcesszió. „Korai plasztikáinak üveglapjai élnek immár önálló életet, egészen más téri összefüggéseket teremtvé”, jegyzi meg Gaál 1999-es Végtelen sorozat című szobrai vizsgálva, és úgyszintén az időbeli összefüggésekre reflektálva Varga Vera.**

Koherens, összezáró formavilága van tehát, amelynek belső harmóniáját nem zavarja műfaji sokoldalúságának a ténye. A nyolcvanas évek ólomüveg díszkelyheinek és plasztikáinak szellemisége és formakultúrája például visszaköszön ránk a Margit körúti K&H Bank 1991-ben készített üveg és krómácel oszlopairól – ez egyik központi belsőépítészeti munkája –, üveget és papírt kombináló kilencvenes évek eleji

glass for exterior and interior space demands just the same kind of sculptural thinking as does the realisation of a sculpture” – he notes, referring to the fact that the material – glass, wood or metal – in every single case is applied as a medium.

In Gaál's opus, everything follows one upon the other, and builds upon each other; every element is related to the others, regardless of how far they fall from each other respective of the time of their origins. The artist himself emphasises that the works of previous years can be strung together to result in his latest pieces, with the presence of a constant continuity and permanence, in a healthy biological succession. “While the glass sheets of his earlier sculptures have already lived an independent life, they become something entirely different with the creation of other spatial correlations”, Vera Varga** observes in her analysis of the sculptures of Gaál's 1999 X-series, also reflecting upon temporal connections. There is,

képeinek expresszív gesztus-nyelve pedig anyagiságában is megelevenedik hét-nyolc esztendővel később készült számos kültéri szobrán, illetve installációjában. Ezeknek sorából kitűnik az az installációs sorozata, amelynek darabjait többek között a budapesti Városligeti tavon és az Erzsébet téren építette fel, és amelynek nyelvi kulcsrendszerében egy X alakú nyelvi zárvány jelenik meg, magába foglalva az üveg és a fa ellentétes tulajdonságainak ötvöztetését. Ez a gaáli formai archetípus már ott látható nyolcvanas évekbeli képein is mint széles ecsetmozdulat, mintegy a kor hangulatát idéző indulatos gesztus. Az X vagy négyzet alakú művekben ezek az ívelések természetesen finom, kiélezett, sőt kihégyezett formát kapnak, a nyílt tér felé, a végtelenbe mutatva. A konkáv üvegívek és falécek egybeült is meghatározó szerepet kapnak installációiban, ám a két ellentétes természetű anyag összeillesztésére más példa is adódik: a szombathelyi főtéren

then, a coherent, confined realm of forms, whose inner harmony is not disturbed by the fact of a multiplicity of genres. The mentality and culture of forms of the ornamental chalices and sculpture of the leaded glass of the eighties, e.g., revisit us in the glass and chromium steel columns produced for the K&H Bank branch office on Margit Boulevard in 1991 – one of his central works of interior design; the expressive gestural language of his pictures of the early nineties, combining glass and paper, however, in their materiality enliven numerous outdoor sculptures and installations produced seven to eight years later. Conspicuous in this line is his installation series whose pieces he built up on the City Lake and on Erzsébet Square in Budapest, among others, within whose idiomatic key system they appear in the form of an X-shaped enclosure, embracing the alloying of the contrasting characteristics of glass and wood. This “gaalien” formal archetype can already be discerned in his pictures of

2006-ban felállított installációban a négyzet alakú fa konstrukciónak inkább tartópillér szerepe van az ugyancsak mértanias üveglappal szemben.

A nyelv tehát rendszerint belső összetartozást mutat, csak az anyagok, a leképzés materiái azok, amelyek eredendő fizikai tulajdonságaiknál fogva más-más módon vetítik vissza annak központi kódjait. Másrészt változnak a valós terek, amelyekben Gaál mozgatja a szellemet és az anyagot. Szó szerint mozgatja, mert nála mintha nem lenne végső állapot, csak változás, átalakulás, mozgás, szakadatlan energiamoduláció. Végére az üveg alapfunkciója sem más, mint a szilárdságot feltételező három dimenzió statikusságának feloldása, annak megszüntetése az áttetszőségben, a fény által kieszközölt belső, virtuális terek révén – a lélek tereiben. Az üveg tereket nyitó tulajdonsága esetenként monumentális kiterjedésekben bomlik ki, hiszen a hagyományokat

the eighties as a broad brushstroke, as a passionate gesture evoking the atmosphere of the era. In his works formed in the shape of an X or a quadrate, these curves naturally achieve a refined, intensified, even tapering form, into open space, indicating the infinite. Concave glass spans and wooden laths also play defining roles elsewhere in his installations, while other instances of the coupling of these two materials of contrasting nature also arise: in his installation erected on the main square in Szombathely in 2006, the quadratic wooden construction rather plays the role of a supporting pillar in the face of the similarly geometrical glass sheet.

Thus, the vocabulary generally indicates inner affinities; only the materials, those of mapping, as a result of their original physical attributes, always reflect differently their central codes. On the other hand, in the real spaces in which Gaál moves, the spirit and the

átértékelő installációs műveiben hatalmas méretekbe vetíti ki konceptuális vizsgálódásainak léptékeit. A valós-nem valós, a kint-bent, a helyi-nem helyi fogalompárjai feszültséget keltő pólusokként jelennek meg alkotásaiban, s ennek megfelelően a megmunkálás, a technikai-nyelvi kivitelezés igényessége mellé odahelyeződik egy, az üvegművészetre mindeddig nem jellemző minőségi tényező, tudniillik a fogalmi gondolkodásé, pontosabban a műfaj fogalmi kereteinek újragondolásáé. Hol vannak a határok, és hol lehetnének még, meddig tágíthatók a megrögzött konvenciók, amelyek útját állják az újnak, a még meg nem tapasztaltnak, belső és külső korlátaink ledöntésének? Az erre irányuló kísérletek Gaál Endre munkásságában fizikai és metafizikai szinten egyaránt hangsúlyosan jelen vannak. Hogy mindezt konkrét példával szemléltessem, a művész két legutóbbi alkotására kell utalnom. Az Illusion-Reality esetében az üveg áttetszősége által keltett térillúziót a

materials change. And he literally moves them, because with him, it is as if there were no final condition, but only change, metamorphosis, movement, unceasing energy-modulation. Ultimately, the basic function of glass is nothing less than the dissolution of the three-dimensional static nature of presumed solidity, its cessation in transparency, by way of interior, virtual spaces obtained with light – in the spaces of the soul. The property of glass to open up spaces in each case unfurls in monumental scope, since in his installation works reinterpreting traditions, the scale of his conceptual inquiries projects in enormous dimensions. The tension of the paired concepts: real-not real, outside-inside, local-not local, present themselves as stimulating poles in his compositions, and accordingly, alongside the demandingness of the workmanship, the technical-idiomatic execution, is installed a qualitative factor that until now has not been characteristic of glass art, i.e., but is

művész megfajeli a víz keltette optikai érzéksalódás csapdájával: félig telt átlátszó üvegedény aljára törött poharakat süllyeszt, még felismerhetlenebbé tagolva a belső teret, még több irányban nyitva utat a fénynek. A törések mentén új térkiterjedések kínálkoznak, a poharak harangbúráiban megrekedt levegőbuborékok pedig fokozzák e mikrovilág zárt, ugyanakkor mozgó feszültségét. Nagyon kis helyen zsúfolódik össze rengeteg kis energiaforrás, amelyek átfedik, keresztezik, metszik egymást, a bizonytalanság látszatát keltve, fokozva azt az instabilitást, amit a poharak töredezettségében különben is érzékelhetünk. Az Illusion-Reality egy olyan konceptuális tanulmány, amely elsősorban az üvegművészet lehetőségeire reflektál, ennél fogva csakis törzsökös műfaji eszközökkel valósítható meg. Az alkotás a műtárgy – sőt a műfaj – mibenlétének fogalmi kereteit vizsgálja és feszegeti, hangsúlyosan önreflexív és tautológiai, s ebben kirajzolódik Gaál művészetszemlé-

that of conceptual thinking, or more precisely, the rethinking of the conceptual framework of the genre. Where are the boundaries, and where might they be? Just how far can the habitual conventions be extended, in order to open the way to the new, the not yet experienced, to topple the inner and outer limits? Attempts aiming for this are emphatically present on both a physical and metaphysical level in the oeuvre of Endre Gaál. In order to illustrate this with concrete examples, I will refer to the artist's two most recent compositions.

In the case of Illusion-Reality, the artist magnifies the spatial illusion produced by the transparency of glass with the trap of the optical illusion engendered by water: broken glasses are submerged at the bottom of a transparent glass vessel half-filled with water, the inner space broken up to become increasingly unrecognisable, with more paths open in various directions to the

letének erősödő idea-központúsága, valamint intellektualizmusának és spiritualizmusának egyidejűségre épülő tömörsége.

Hasonló ideológiai koncentráltság jellemzi Gaál másik friss művét, a méreteiben is impozáns, egész termet betöltő Az Út című installációt, amelynek az üveg mellett más központi anyagai is vannak, úgymint a föld és a víz. A sötét műanyaggal befedett helyiségben egy sárga villogólámpa fénye lüktet, feloldva a földdel behintett üveglapok köré elhelyezett neoncsövekből feltörő rideg egyformaságot. A rétegezett üvegből kiképzett szabályos üvegcsíkok steril rendezettségét és formai szigorát részben a körjük szórt göröngyök oldják fel, bizonytalanságot víve a bizonyosságba. A kétoldalt elterülő vízvályú visszatükröző fénye pedig még lazábbá teszi a teret. A földi élet fizikai kereteit víz szegélyezi, utalva az emberi élet kirajzásának ősi forrására, míg a fény a transzcendencia, a felsőbb elren-

light. Along the fractures, new spatial expansions present themselves, the air bubbles stuck in the bells of the glasses enhancing the enclosed yet moving tension of this microcosm. A vast amount of small sources of energy are crowded into an extremely tight space, overlapping, intersecting and crossing each other, giving the impression of precariousness, and increasing the instability that we can discern anyway in the breaking up of the glasses. Illusion-Reality is a conceptual study that first and foremost reflects upon the possibilities of glass art, and as a virtue of this, may be realised only with pure tools of the genre. The composition examines the conceptual framework of the state of the art object – moreover, the art form – and pries upon it, emphatically self-reflective and tautological, and in this, the intensifying idea-centricity of Gaál's artistic approach takes form, as does the density building upon the synchronicity of his intellectualism and his spiritualism.

deltettség mindenkori szimbólumaként érvényesül, úgy, mint minden élet meglétének alapfeltétele. Az Útban Gaál rátalál a spirituális szemlélődés, az önmegismerés egyéni kalandja nyomán támadt örömrészlet vizuális ábrázolásának nyelvi-narratív zárványára, jelentős mértékben elmozdítva az üveget a funkcionalizmus körülhatárolt talajáról a tiszta művészet határtalanságába. Műfaji értelemben ez az alkotás jelentős áttörés a megállapodottságba, valamint a hagyományt abszolutizálni hajlamos kritikai szemléletbe, többszörösen igazolva a művész következő gondolatát: „Az üveganyag kezdeti bővüléséből ugyanannak tiszta médiumkénti használatához jutottam el”.

*A magyar üvegművészet
– alkotók, adatok, 1945–2005. Képző- és Iparművészeti
Lektorátus, Budapest, 2006

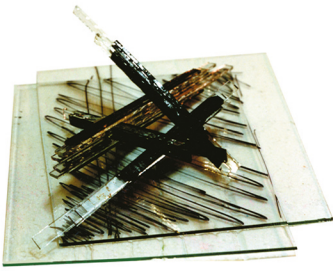
**Varga Vera: Átlátszó gondolatok
– az üveg jelentése. U. o., 34.

A similar ideological concentration distinguishes Gaál's other fresh work, imposing even in its dimensions, his installation entitled *The Way*, filling an entire room, and comprising other central elements alongside glass, namely earth and water. The light of a yellow flashing lamp throbs in the space covered with dark plastic, resolving the cold uniformity bursting from the fluorescent tubes placed around the glass sheets dusted with earth. The sterile orderliness and formal rigour of the regular glass bands formed from layered glass are resolved in part by the clods of earth strewn about them, uncertainty rendered certitude. The light reflecting from the two water troughs extending along the sides render the space more loose and relaxed. Water borders the physical frames of the terrestrial world, referring to the primaeval source of the flight of human life, while the light prevails as transcendence, as a current symbol of the supreme order, just as the basic condition of the existence of every

FF. vázlat, 1997, üveg, 15x15x10 cm
BW. sketch

life. In *The Way*, Gaál discovers spiritual introspection, the idiomatic-narrative inclusion of the visual depiction of joy arising in the wake of a personal adventure of self-knowledge, displacing the glass by significant measure from the soil demarcating functionalism to the boundlessness of pure art. In the sense of art form, this composition represents a significant breakthrough to convention, as well as absolution of tradition to a predisposed critical approach, corroborated several times over by the following thought of the artist: "Setting out from the initial enchantment of the substance of glass, I have arrived to its employment as a pure medium".

*A magyar üvegművészet – alkotók, adatok (Hungarian Glass Art – Artists, Facts and Figures), 1945–2005. Képző- és Iparművészeti Lektorátus (Advisory Board for Fine and Applied Arts), Budapest, 2006

**Varga, Vera: Átlátszó gondolatok
 – az üveg jelentése (Transparent Notions
 – The Meaning of Glass). Ibid., 34.

VASZARY KÉPTÁR – VASZARY EMLÉKHÁZ
SZENTJAKABI BENCÉS APÁTSÁG
BORS ISTVÁN-HONTY MÁRTA EMLÉKSZOBA

Kaposvár, Fő u. 12., Telefon: 82/314-915
E-mail: vaszary@dravanet.hu

